„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, **уторником** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се од сваке врсте 6 нов. оваких ситних слова, а за жиг се плаћа 30 новч. сваки пут.
За „**Припослано**“ плаћа се 20 н. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „**ЗАСТАВЕ.**“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 127. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 28. АВГУСТА 1896. **ГОДИНА XXXI.**

ДА И МИ СВОЈУ РЕКНЕМО.

V.

(Завршни чланак.)

Мислимо, да смо до сада одговорили на најважније испаде „Србобранове“ на нас и исправили многе неисправности, а сада ћемо још да кажемо у кратко наше мњење:

Треба „Србобран“ да избије себи из главе непогрешивост и мисао, као да је он позван да избави сав овамошњи српски народ као нови Мојсије из ропства. Има он врло пространо поље рада на о нако важној позицији, па нека се тога држи, а сви Срби у свим крајевима без разлике њихове политичне боје помагаће га. Нарочито ће „Застава“ и даље свом снагом га помагати у његовој тешкој борби са обесним и глупим шовинизмом хрватским и ту између нас нити има, нити сме бити разлике.

Што се пак тиче српске самосталне странке, ми смо прецизно у 97. броју „Заставе“ рекли своје мишљење и код тога остајемо. Српска самостална странка мора бити чисто политичка странка и као такова одстранити од себе све оне елементе, који стискавају песнице у џепу па пишу у „Србобрану“ можда и чланке против Хрвата стеклиша званичних и незваничних, а овамо су најчистије присташе бана Хедерварија. С тим свакако треба рачунати, а не обмањивати се великим бројем, па кад дође прилика, да странка ступи у акцију и да опроба своју снагу, а оно ни сам вођа странке не може да продре без велике кубуре.

Знамо ми врло добро за средства, којима бан Хедервари стиче народно поверење, али јамачно бан тим истим средствима располаже и у хрватским срезовима н. пр. у Сиску, Броду, Копривници, па тек у Загребу, где је сваки трећи човек чиновник — па опет за то Хрвати протуре неколицину својих виђенијих људи у сабор.

Дакле чисто политичка странка и ништа више, али опет за то не сме српска самостална странка напустити сваки додир са српском опозицијом из Угарске, а ево зашто: Допустиће нам јамачно и писац Србобранов, да смо ми овде више верзирани у политичкој борби као странка, која је већ 1869. на народном збору у Бечкереку организована и себи политички програм створила, с којим је некад српски народ у Угарској најсјајнију политичку борбу водио и највеће успехе постизавао. А осим тога ваља знати и признати, да баш „Застава“ има на српски народ у Срему, тај ум и срце троједничког Српства — како рече сам писац Србобранов — велика утецаја. Довољно је само сетити се на последњи накнадни избор посланика за загребачки сабор у Руми, кад је српска опозиција онако дивно показала своју стару снагу сложивши све што је бољег и самосталнијег у дру Миши Михајловићу.

А то је дело „Заставе“ и њезине странке; и ту нека се не вара „Србобран“ тим, што се Др. Миша Михајловић кандидовао с програмом српске самосталне странке.

Кад дакле тако стоје ствари, — а да је тако, веровати нам може и „Србобран,“ јер смо много ближе Срему него Загорју, онда би врло непаметна политика била раскидати свезе са српском опозицијом из Угарске. Ми знамо, да ми обзиром на наш политички положај не можемо имати непосредна утецаја на српске политичке одношаје у Троједници, али да ми можемо српску опозицију у Троједници — доказ је створити и подржавати последњи румски избор.

Што се пак тиче српске самосталне странке на црквено-автономном пољу, то ми одлучно тврдимо, да српска самостална странка **не сме** да буде автономна. И кад би писац „Србобранов“ и чланови мајске конференције српске самосталне странке доиста гледали мало у далеку будућност, они би се упрепастили, шта су оним несретним закључком створили.

Кад смо већ силом околности политички раздељени, а опет можемо и треба да имамо додира једно с другим, и кад се види наша несрећа у том, што смо одељени, зар није још среће у том, што имамо нашу црквено-просветну автономију, где смо у својој кући, где смо сви своји? Па кад се ми сами ту разделимо, зар ћемо моћи онда давати јача отпора непријатељским нападајима на ту нашу тековину, и зар ће се доиста онда моћи казати, да постоји „фактично јединство српског народа од Велебита и Загорја до Арада и Будима“ — како песнички узвикује писац „Србобранов“? Где нам је ту јединство и у чем смо уједињени? Политички нисмо, јер то не стоји до нас. На црквено-автономном пољу опет нисмо, јер ту чланови сабора из Тројединице сачињавају за себе клуб. Дакле где? — Нигде!

Доказивати још и даље опасност и неоправданост оног закључка, потребно би било само слепцу и будали. И ми не можемо довољно да се начудимо писцу, који се мршти и на митрополијски збор — као дело оне политике, која хоће од Славоније да направи мађарске жупаније, а овамо хоће да оправда, што да се раздељује наша автономија на угарску и троједничку.

Ја не знам само, што писац, а тако и творци онога несретног закључка зазиру тако од назива српске автономне опозиције н. пр. радикалном, — кад се очито види, да „Србобран“ симпатише радикалној странци у Србији. Па онда, кад је био збор радикалне наше странке у Митровици 1893. сећамо се, како је баш „Србобран“ одушевљено писао о том збору у сремској метрополи пре самога збора, после збора дунуо је други ветар, но о томе — ако буде потребе — по том.

Искрено да кажемо, па макар нас писац сто пута уверавао, да они не воле лични култ и првенство, да је баш овде то посреди, јер се неком, можда самом вођи српске самосталне странке није свиђало, што можда он не води свуда прву реч. Та већ је Цезар довикнуо гледајући у једно забито сеоце алпинско, да је боље и у том сеоцету бити први него у Риму други.

Али поуздано знамо, да тај закључак неће везати српски народ у Троједници, да раскине традицијоналне свезе са својом браћом у Угарској, па макар „Србобран“ сто пута нас уверавао, да то народ хоће, да је то народ закључио. По нашем најдубљем уверењу, тај закључак никад неће ступити у живот, и не треба да ступи.

Нови Сад, 27. августа.

Народности и пучка странка. — Ма колико да је из почетка изгледало, да је пучка странка наклоњена немађарским народностима и да ће у њима тражити и наћи природне саветнике против заједничког противника: данашње злосретне владавине, ипак се сваким даном све више уверавамо, да и та најновија странка, по примеру осталих мађарских странака, преза од народности и да нема одважности, да им се приближи и мушки устане са њима у обрану домовине.

Шта више: ових дана је гроф Стеван Карољи изјавио да не може припадати пучкој странци, јер ова пружа руку разним народностима, и на то је званични орган пучке странке „*Алкотмањ*“ устао да се брани од тога, порицао је сваку свезу са народностима, и позвао је грофа *Карољија*, да докаже да пучка странка има каквих свеза са којом од народности.

Истина је, да народности са пучком странком нису ступиле до сада ни у какве преговоре, а по горњем тога неће ни бити, када од нас преза и одриче нас се као Петар Христа.

ИЗ НАЈЦРЊЕ ЕВРОПЕ.

Убијства, пљачке, отимачине и зулуми у Старој Србији, Арнаутлуку, Дебру и Маћедонији.

Написао Србин Србиновић.

(Наставак.)

Исљахат осудио Ристу Низића да плати 1500 гроша, зато што су Арнаути, по наредби Шајина Мустафе из Гиљана гађали Ристиног пријатеља Мирка из Беривојца. Мирко тужи Арнауте, а Исљахат осуђује Ристу!

*

Исљахат чини чуда у пећкој нахији. Срби му се не смеју ни тужити, и њима се „крв“ не плаћа.

ПОДЛИСТАК

ШВАЉА.

Другојачије би ми ишао посао од руке да ми је Густав овде.

— Сиротој девојци ударише сузе на очи, остави посао из руку, а мисли јој се винуше у давнашњу прошлост .

Јест! — кад би Густав био овде, али њега нема! Већ је прошло два месеца, од како није долазио, а пуне три године уверавао ме је, о искреној љубави, и био је за то време, одан и веран. . Своје слободно време, већином је код ње проводио и најсретнијим се осећао кад је у близини њеној био. —

Недељом и свецем тумарали би заједно, пењали би се по брдима, а кад би се уморили зграбио би је Густав у наручје, те би је посадио на најлепшем месту у хладовини на меку травицу. — Ту би се прихватили ужином и одморили, док сунчани зраци неби се претворили у лепу многобројну сунчану вечерњу румен; те би се онда одморени враћали кући. —

Колико је пута рекао о ужини, кад га је она из руку хранила, као мало дете, да сад из најлепшег тањира једе! Колико је само пута рекао, да већ једном будем готов са наукама, па да будеш моја и пред Богом и пред људма, слатко чедо, Амалија!

И он је свршио. Постао доктором целокупне медицине. Али му сад више не треба она, коју је пре тога љубио и обожавао, не треба му више она, која му дотле беше сво његово благо, нетреба му више она, која је од своје худе зараде њему давала, да ни у чем не оскудева. не треба му више Амалија, јер је она просто једна сирота шваља.

— Амалија је Густава љубила а он ју је оставио.

Више од два месеца како се из суседства одселио. Као доктор морао је тражити удобнији стан. Сад тек није могао седити у малој собици, која му дотле добра беше. И Густав за цело то време, бар један пут да је био код Амалије.

— Не! Она неће више у неизвесности живети, она ће га потражити, и од њега самога дознаће, шта је узрок његовом недолажењу.

Та док је још ђаком био, кад би полазио и одлазио с предавања, прво би код ње дошао да види шта ради, па тек онда, ако би имао посла ишао би у свој стан да ради.

У заносу узбуђених мисли, скочи Амалија са столице и пође орману, да извади шешир и да пође, да тражи Густава. Али! у једанпут дође јој у главу, да је хаљина коју је шила, тек у полу готова.

Госпођа, за коју је хаљину шила, оставила јој је под тим условом, да за данас буде готова. Отиће, други пут. Отиће сутра Приђе орману скине шешир остави га на место и поново седне за машину.

Точкови су муњевитом брзином летели. Амалија није ни приметила кад је и како је хаљину довршила.

Мисли су јој се разишле по прошлости сретних дана, и она је само о Густаву мислила, који је више не љуби, који ју је оставио, који је никада ни љубио није, искрено,

И заиста сутра дан је отишла да тражи Густава. Госпођа, код које је Густав био на стану као ђаком, казала је Амалији, где му је стан, у који се сад уселио од како је доктором постао. Само ју је госпођа молила, да не каже господину доктору, да је од ње чула за стан.

Ах! драга госпођице! Ти мушки су вам баш прави неваљалци. И не би их било штета изнети по свима новинама свом женском полу на јавност, да се бар друге усаветују, да се не дају и душевно и рукопипателно вући за нос, ма не треба им ништа веровати, са зажареним лицем говорила је госпођа, о својој прошлости.

Та и сама сам тако прошла, док бејах у вашим годинама. Један црномањаст, млад човек, који ми је обећао још као ђаком, да ће ме узети за жену, кад је свршио науке, окренуо ми леђа. Ах, госпођице, — уздахнувши госпођа — та неће бити сретан док је жив. Ја кад сам видела шта је, ја га богме нисам тражила. Он је после опет долазио, но ја сам му показала врата, ма да је на колена пао пред мене и молио да се повратим, ја не хтедох.

Ја сам се после тога удала. Добила сам госпођице, красна мужа, добар је као добар дан, нити се карта, нити пије, нити пуши, прави је анђео од човека.

Амалија је слушала госпођу, али од свега неби знала никоме рећи, шта јој је госпођа причала. Ни сваку десету реч није запамтила.

Она је само о Густаву мислила.

Опрости се од госпође, захваливши јој на учињеном добру.

Нови стан Густавов био је доста далеко од старог.

Не би ли боље било, да седне на кола?

Не, стићи ће она и пешице.

Како ће је Густав примити?

Ако јој рекне да другу љуби, па добро, нека буде сретан с њоме, то ће му рећи.

Корачала је што је брже могла и само још неколико секунада, па ће бити код куће у којој је Густав становао.

Већ се могло разговетно прочитати са капије, на којој је била прекована црна табла са златним писменима, написана: Др. Густав Балоги, лечник целокупне медецине. Ординира по подне од 2—4. Четвртком од 11—12 сахата. За сиротињу бесплатно.

Лагано је корачала по степеницама, које ћилимима беху покривене.

Крв јој је ударила у лице. Била је јако узбуђена, дрхћућом руком закуца на вратима.

Слуга јој отвори врата

Је ли код куће господин доктор? упита Амалија.

Слуга погледа девојку и одговори јој да није код куће. За тим је крештећим гласом упозори на таблу да прочита, да се тек у четвртак примају бесплатне посете. Још један презирући поглед баци на Амалију и затвори врата за собом.

Амалија се нашла у чуду, али се брзо прибере.

Да ли још једном да закуца на врата? Хоће ли смети? Закуцаће још једном. Зар она да се боји слуге — њеног Густава?

Но, шта хоћете? продере се поново слуга.

Ја нисам болесна, одговори Амалија. Ја сам рођака господина доктора, па сам дошла да га посетим, јер нисам још била од како се сместио.

Опростите! Опростите ми милостива госпођице! Изволите унутра у собу. Господин доктор није код куће, а неће доћи до одређеног часа за примање посета. Он је отишао код богатог банкара Калмара.

Код банкара Калмара? упита Амалија зачуђено.

Јесте, господин тамо одлази.

А има ли господин доктор много посла? Има ли много болесника?

Много, врло много, одговори слуга.

Не, не, нема господин доктор никаква посла за сад, тек ће имати онолико, колико казах први пут.

Срби сељаци из Радева и Батусе морају и зими и лети џабе хранити стоку Кајтасу из Радова. „Исљахат“ није ни помислио да Кајгаса казни.

*

Осман Омер из Приштине поарао пашњак села Сливова на Косову, сељаци немају где испуштати стоку, те је продају у бесцење. Кад су се жалили Исљахату на Османа, Сулејман, председник Исљахата, ухапсио их је и претио им убиством, ако се још једном усуде жалити се на Османа.

*

Арнаути Ајвалије ору и сеју земљу Срба Грачаничана. Исљахат им не брани.

*

Исљахат апси Србе ако корак заору преко своје међе, а Арнаути заузимају читава имања, па их ни глава не заболи. Сулејман ага псује Србима веру, крст, пост и бије их у судницама Исљахата, кад се жале на Арнауте.

(Исљахат је укинут 1894. год., на жалост Арнаута. Вредно је спомена да то дренички Арнаути никад нису признавали, но су враћали крв за крв.)

*

Многе пограничне карауле, депо у Гиљану и касарну у Подујеву градио је народ кулуком па ипак је за те грађевине ударен и ванредни прирез, који су наравно само Срби плаћали. Арнаути нису хтели кулучити нити плаћати, па је на том и остало.

(Наставиће се.)

Политичке новости.

Руски цар у Немачкој. Руски цар се налази у гостима код немачког цара у *Брешислави* и остављајући на страну описивања сјајног дочека, обеда, посета, војничких парада, задржаћемо се само код политичног значаја ове посете.

Од берлинског уговора 1878. године ово је прва посета руског владара у Немачкој и значајно је, да та посета није учињена у самом Берлину, где је на оном конгресу Немачка Русији натрунила, и од тога доба су владали запети односи. Од тога доба се Русија стално држала политике спремања, за коју је у првом реду потребан мир и у посети бечкој и бретиславској та политика мира и спремања само је нову подлогу нашла, и како се једнодушно јавља како у Бечу тако и у Бретислави споразумели су се државници у свима политичким питањима, а нарочито у онима, који су данас на дневном реду, чиме је опет мир у Европи за дуже времена утврђен и против свију бургијања Енглеске, — али је уједно добивено времена за даља спремања.

На путу овом руског цара упада у очи она хладноћа, којом је руски цар одздравио на здравицу аустро угарског владара, који је спомињао „пријатељске односаје“, на које се руски цар није осврнуо.

Исто је тако и у Бретислави на предусретљиву здравицу немачког цара, који је спомињао пријатељске везе предака им, руски цар одговорио само овим речима:

„Уверавам Ваше Величанство, да сам према Вама и Вашем дому испуњен оним истим традиционалним осећајима, као што су Ваши“, — из чега се види да није хтео старије везе да спомене.

Пошто ће после Немачке, руски цар посетити Париз, то се очекује, да ће онде свом топлином својих савезничких осећаја јасно показати правац садашње руске политике.

*

Гласови из Србије. Горњи листови пишу, да је Илија *Ђирић* бивши краљев ађутант, који је напрасно отпуштен из те службе из Београда нестао, те нагађају, да је потајно отпутовао, да се састане са бившим краљем *Миланом* за кога се не зна, где се сада налази; други опет поговарају, да га је прогутала помрчина, и спомињу примере Илке Марковићке и Книћанке.

Краљ Александар опет је продужио свој боравак у Смедереву и враћа се у Београд тек идуће суботе.

*

Промене у Србији. Један београдски лист пише: По вароши се упорно одржава глас о делимичној промени у кабинету. Људи који имају прилике да сазнају и такве ствари, које чланови владе скривају у своме крилу, тврде, да ће министар унутрашњих послова Маринковић, због извесних несугласица са Стојаном Новаковићем, отступити и да ће његово министарко место заузети Ђока Стефановић, председник касације. Исто се тако тврди да ће одступити и министар правде, Арон Нинчић, и отићи за председника касације, али се не помиње лице, које би га на министарској столици заменило. Даље веле, да ће управник вароши Бадемлић, отићи на своје старо место у министарство и да ће за управника доћи једно више вајено лице. Због тога би Никола Стефановић заузео место начелника министарства унутрашњих послова, а данашњи начелник тога министарства Пантовић отишао би за начелника правде. Све ове гласове прати нека слутња, да су ова размештања и утврђивања напредњацима према глави. Сами њихови људи иду улицама забринута лица, уздишући чешће: „да се оваком брзом крају нису надали.“ Чудновато! Они се туже да им је царство трајало сувише кратко време, а народ српски мисли, да је ова њихова владавина читава вечност.

*

Босна и руски цар. Из *Фоче* пишу: Овде се чује у војничким круговима, да ће се сви босански батаљони повући у Аустро-Угарску. Сарајевску је владу непријатно дирнула она вест, што босански батаљони нису учествовали при дочеку цара руског. То је узрок, те и генерал Апел није био при дочеку, него се нашао у послу да по Калиновику прави маневре. Док се бавио цар руски у Бечу није се дозволио ни једном виђеном Србину пут у Беч. Боје се „поштени“ наши власници, да не буде каква тужба, као да ми не умео наћи пута и начина, да поднесемо своје беде и невоље заштитнику Српства и Православља.

*

Немири у Турској. По најновијим податцима износи број јерменских жртава у *Цариграду* до 7000 душа. Страх код Јермена још једнако траје, те непрестано траже заштите код разних посланства. — По конзуларним извештајима са *Крете*, онде још једнако траје страх од мухамеданских чета, које није војска у стању била да растера. Један енглески ратни брод одиловио је под Крету.

*

Изгнани посланици. На француском земљишту у Елсаској требао је да се одржи пре неки дан један социјалистички збор, и посланици на немачком државном сабору *Бебел* и *Буеб* хтели су на истоме да учествују, но француски министар унутрашњих послова прогнао их је из Француске.

ЖАЛОСНА ПОЈАВА.

Чаково, 28. августа.

Ево ме из колевке славног Доситеја, да опишем овдашњу срп. црквену славу, која је одржана на срп. Велику Госпојину. Пре подне је служена служба, после које је држан парастос великом срп. мудрацу Д. Обрадовићу. После подне се секао колач под сеницом, која је била искићена српским тракама и сликама, Бранко и вила, Вила буди Душана, Дед и унук, Србин гледа у будућност и друге српске слике — једном речи, то беше права српска сеница. Било је ту родољубиви говора о срп. слави, односно црк. крсном имену и т. д. У вече беше игранка, на коју се искупила Србадија у великом броју. Весеље је почето срп. колом, свирана је српска четворка, играле се српске игре, све по лепом српском обичају — — — али по лепом српском обичају мора се и *чардаш* играти, па би срамота било да Срби чаковчани тај обичај забораве.... зар земљаци Доситејеви да задњи буду?! Не, само напред! — И чардаш се одиграо, па још с каквом вољом (после ови лепи срп. игара да засладе с чардашем.). Срце ми је пуцало од бола, образ од стида горео, гледајући ово српско одушевљење за чардашем... И нехотице ми поглед паде на слику „*Србин гледа у будућност*“.... (да лепе ли будућности!) И ја сам тад погледала у српску будућност, ал сам се згрозила од те црне, суморне слике: видела сам српско име укаљано, српски поност сломљен, српске цркве порушене, а на овим светим развалинама играју Срби чардаш — видела сам српске гусле сломљене и бачене, а туђин по њима гази, видела сам још неку тамну пегу, од које ми се крв ледила — гледала сам је дуго, дуго, ал ме из тог заноса трже чисто српски узвици: „*hogy volt! hogy volt!*“ Е, ово је већ и сувише било! У колевци Доситејевој — крај српске цркве, светиње Србинове, код срп. слика, на чисто српском весељу играју Срби *коноово чардаш*, па још с каквим одушевљењем, да ти се крв мрзне од милина. Па да човек неполуди од чуда! Па погле их, како се бече, како подвикују, као да је у њима повампирени дух израиљских Мађара.... Ал тако је то, кад Србин нема више свог народног поноса, кад је Српкиња заборавила на свој позив! Лепу нам будућност проричу ова чисто српска срца — — може се радовати срп. вила... ил ће можда и она с вама, браћо да игра чардаш?! Може још и то бити! Сад, ил се цео свет тумбе окренуо, ил сам ја луда, кад не могу никако да разумем то *чардашко* одушевљење... Браћо, доћи ће време кајања, ал ће канда врло доцкан бити!... Како је даље слава текла — не знам, јер сам се осећала, као да ме ђаволи кидају....

У недељу је опет била срп. игранка... Е, ту се морам Србима чаковчанима до црне земље поклонити, (разуме се онима, који су на забави били) јер су показали, да су Срби, да су људи. Чуј ме, Србадијо, па се крсти од чуда! Није било доста једанпут, већ *триаут* је чардаш игран, разуме се са силним аплаудирањем. Е, та је ли онда чудо, што се српско коло није то вече ни играло (само у четворци, као фигура)... српско коло није добило реда. Кад су се српске игре играле (које су врло кратког века биле) предложи један од г. играча, да се још игра и „Официрско коло“ — на овај предлог је сва Србадија „ником поникнула, и у цраву земљу погледала,“ ко да од ње дозволу тражи. Ова се игра није ни играла, пошто се нико није на исти предлог одазвао. А и нашто?... та овде се не може онако *кочијашки* подвикивати као код чардаша — овде би се морало запевати: — „У колу је српска слава, за којом смо гинули“ — е, а то је Србину врло несносно....

Кад се чардаш почео играти, некоје су свесне Српкиње чардашу „лаку ноћ“ казале и сместа ову одушевљену браћу оставиле, дочим су некоје госпођице одговориле: „*Ми ћемо играти, што ми хоћемо — нико нам не заповеда!*“ Право! *Éljen!* Многа се Српкињица нашла увређена, кад јој се за чардаш пребацило — ал и ја сам се нашла увређена... Увређена сам као Српкиња. Зар тако да се српска слава слави, зар да се код срп. цркве чардаш игра?!.. При тој помисли стане ми и сама памет — не могу да мислим.. ал увређено срце болно бије, осећа да му је понос повређен, па се спрема да задовољства иште. Нећу га тражити међу браћом... многи је глас, на њих управљен, остао глас вапијућег, већ ћу на тебе да се обратим Српки-

---

А како то? запита Амалија.

Знате, милостива госпођице, благородни господин банкар Калмар, он је председник многих болничких задруга, он ће већ набавити господину доктору пацијената.

Амалији нису годиле ове речи верног слуге, те му рече, да рекне господину доктору, да је била госпођица Амалија, и да ће после опет доћи.

Брзо сиђе низ степенице и дође у свој стан.

После подне отишла је баш у оно време, кад Густав прима посете. Отиде горе.

Слуга, са којим је учинила познанство, примио је сад љубазније но први пут.

Господин ми није дома: на одређено време дошао је. Рекао сам му да сте га ви тражили, и да сте рекли да ће те после подне опет доћи.

Па шта је рекао господин доктор?

Он је рекао да због важног посла не може после подне примати посете, и одма је отишао од куће.

Али, госпођице! За Бога шта вам је? дерао се уплашено крештећим гласом слуга.

Ништа, ништа, — мала несвестица. Молим вас донесите ми чашу воде. Амалија је мислила да ће се угушити од терета, који јој срце цепаше.

Слуга јој донесе чашу воде, она извади и пружи му форинту, за до сад учињену јој доброту.

Како се зовете? Упита Амалија слугу, који сад претериваше границе своје учтивости.

Јован, француски Жан, одговори слуга.

Били ми учинили још једну доброту Јоване?

Стојим на услузи, само изволите заповедити, одговори услужни Јован, спуштајући у шпаг форинту, коју је добио од Амалије, према којој се испочетка, тако неучтиво понашао.

Били ми знали рећи, где станује богати банкар Калмар, куда одлази господин доктор?

Како да не, одговори Јован, нисам једанпут био у тој кући, та колико сам само пута носио најскупоценије ките цвећа и најфинијег шећера, милистовој госпођици Анђелији.

Амалија, поново захваливши се Јовану, спреми се за полазак својој кући, где ће у самоћи да размишља о сретним прохујалим часовима и несретној будућности, која јој је неописаном брзином напред јурила.

При растанку упита је Јован, шта ће рећи господину доктору?

Ништа, баш ништа, одговори Амалија. Целу, целцату ноћ, није Амалија око на око метула, разне црне мисли, врзле су јој се по глави. Шта да ради? Шта је узрок да је Густав више не љуби?

Тек што се указала јутрења румен и први сунчани зраци на земљу пали, Амалија је већ била на ногама. Једва је чекала да подне превали да иде потражити ћерку богатог банкара Калмара.

Она, тек неће, бити тако немилостива срца, да јој отме њеног Густава. Она ће га њојзи натраг дати. Рећи ће јој да само њега јединог љуби, рећи ће јој све.

Она ће се смиловати, Густав ће бити њен и она ће уживати поково у срећи, у којој дотле уживаше.

Али, ако ме Густав више не љуби?

Вратићу се дома, и трпељиво ћу сносити судбину своју, тако је Амалија мислила.

Подне је у велико превалило. Амалија се оправила и журно је корачала до куће банкара Калмара.

Кад је била већ на капији, јако се осећала умореном, журила се а није научена многом ходу.

На капији је постојала неко време; док се није одважила да ли да иде горе или не? Можда ће Густава наћи горе? Па ништа за љубав своје среће учиниће све.

Повуче за звонце, и собарица изађе те јој отвори капију.

Кога тражите? упита је собарица.

Милостиву госпођицу, Анђелију Калмареву.

Изволите унутра, и врата се затворе.

Одмах ћу вас пријавити. Како се зовете молим? да нема овде још кога? упита Амалија.

Другога никога, осим вереника госпођице, но он је овде, посве дневно. Молим само за име!

Амалија извади своју посетну карту и преда собарици, ова уђе унутра и преда госпођици.

Кад је прочитала име, мислила је, шта ће ова женска, кад је не познаје, а никада није ни чула за њу.

Свакако ћу је примити к себи, да чујем шта хоће и шта жели?

Заповеди собарици, да је пусти унутра. Густав ју је, молио да то не чини за његову љубав, но она је баш и за то хтела, што се њен вереник у забуни нашао. Хтела је што дознати.

Смешно! Ђачка љубав и ништа више, одговори Густав.

Амалија, ступи унутра, и затече Густава, где седи поред лепе банкареве ћерке.

Она је прими љубазно, и запита је шта жели?

Амалија се нађе у забуни и није могла ништа више одговорити, само што се поздравила са домаћицом.

Но, шта желите љубазна госпођице?

Изволите место заузети; Амалија ни то није чула, била је изван себе.

Ову женску љуби Густав, та она је поред свога богатства краљица лепоте, а ја сам проста сирота шваља, само један презирући поглед баци на Густава, који се до у најдаљи крај дворане повукао и молећим очима гледао је на Амалију.

Шта желите драга госпођице? Ви сигурно познајете овог господина?

Јесте ли због њега дошли? Говорите, молим вас!

Познавала сам га некад!... Али, опростите ми, нисам за то дошла.

Па шта друго желите?

Амалија је неко време ћутала; још један поглед пун пребацивања баци на Густава, те снажним гласом рече; сирота сам девојка, једна проста шваља, па сам дошла замолити милостиву госпођицу, да ми да посла.

Само сте за то дошли? С драге воље, Дођите сутра пре подне, добиће те једну хаљину, да ми је преиначите по садашњем крају.

Амалија се опрости и изађе на поље збуњено; чим је кући стигла, легла је у постељу јер се јако умореном осећала. Целу ноћ је квасила јастук сузама. Ма да није имала зараде, не хтеде ићи по хаљину да је преиначује. Зараде јој није више требало. Из постеље у коју је легла, није се више ни подигла, у највећој сиротињи завршила је последње дане свога живота.

Банкарева ћерка све је после дознала, те се и Густаву повратило оно од стране банкареве ћерке, што је Амалију постигло од његове стране.

Он је отишао далеко од банкареве ћерке, да се никад није ни чуло више за њега.

Обровац, 2./II. 1896.

Прерадио **Мл. Ђурошевић.**

њо селе: Ти си позвана да чуваш Српству понос, да ствараш народу нове Обилиће, — на теби стоји српска будућност, од тебе зависи, да ли ће иста бити тако славна, као што прошлост беше. Знај, да су Српкиње увек биле верне чуварице народне, па не смеш ни ти другчија бити. Српкињо селе, на твоје срце куцам. — Оно је до душе превучено танком копреном туђинштине, ал мислим да још није посве отврдло за свој народ.

Сестро мила! Ако има у теби још која капљица праве српске крвце, чуј ме шта ти велим: „Ко народ свој не љуби, коме дично српско име није мило, ко не зна српске светиње штовати, тај није Србин — није вредан да га сунце греје и да га земља у себе прими.. тога народ мрзи — проклиње“... Знам драга селе, да ћеш рећи: па ја љубим свој народ, ја живим за народност Ал реци ми, кад је тако, зашто он да играш чардаш? Ти ми се смејеш, не разумеш ме — — али кад си Српкиња, кад љубиш народност, зашто ти је онда чардаш за срце прирастао? Није ли то један доказ, да ти је народност једно велико ништа? Знаш ли селе, шта је народност — знаш ли за светињу Србинову?!.. па не пљујеш ли ти на ту светињу, кад играш чардаш — не показујеш ли тиме, да за ту светињу слабо мариш — не казујеш ли тиме душману: *Видиш ме, каква сам кукавица, лако ћеш успети у твојој намери...*

Да, селе, душмани ће успети, јер је данас таки дух времена, да Србин и Српкиња пљују на свој народни понос. Па је л' онда чудо, да нам га душман дира? Не, није, сасвим је право!... А реци ми, коме на радост играш чардаш? Мађару, је ли — гробару твоје народности.... та то је дивота!... Иди селе у Србобран, иди у друга срп. места, да видиш ране од 48. год, које још нису залечене. Потражи кости срп. мученика, који издануше за народност, питај их, шта су претрпели од Мађара (питај их, да л' су чардаш играли), питај их само за 45. чућеш саме уздисаје. „Освети ме, брате, селе!“ И ти их светиш са чардашем! Не дође л' ти тад пред очи оно коље на ком скончаше твоја браћа — не видиш ли тад невину Српчад под ногама тирана? Ил ти зар можеш на све те грозоте да помислиш, а да ти не узавре крвца од увређеног поноса, а да не осетиш вечну мржњу спрам мучитеља твог народа, спрам својих мучитеља.

Или зар не помишљаш на данашња недела, којим смо обасипани? Не знаш ли за грађански брак, не знаш за жеље, да нам име, да нам народност збришу? Знадеш ли за све то кад чардаш играш? Не, селе, ти не знаш за то, ти ниси на то ни мислила, иначе не би свој понос погазила, не би чардаш играла. Ти видиш у чардашу једну посве невину игру, ал видиш, ја видим ту нешто више, *видим карактер једне Српкиње* (јер која српкиња има карактера, има свог поноса, та никако неће чардаш играти.).

Пробуди се селе, не пљуј сама на свој образ на свој понос — знај да ћеш и ти носити на свом срцу парче клетве, кад се једном Србину све одузме. Немој селе, да до тог дође; погледај на Мађарицу, на Румунку да л' оне и играју твоје коло? Боже сачувај. Нико је не може отргнути од њене народне игре... Па зар ти, дична српска селе, зар ти једина да кукавица будеш, зар чак и туђин да с презрењем главу од тебе окреће (ко што рече један Румун: зар овде на чисто срп. слави, крај српске цркве, да се чардаш игра?).

Не селе, то не сме бити, држи се свога. Та зар има лепшег венца од српског кола, које је оплетено од Срба и Српкињица, реци ми, шта се може успоредити са дичним срп. колом?! (можда чардаш!!..) . . . Многа Српкињица вели: па ја морам играти чардаш, кад сам у мађарској земљи, — али, мила селе, ако си ти у Угарској, не мора и све оно, што је мађарско у твом срцу бити! Мислим, да за људско срце нема никаквог параграфа, да ти нико ништа не може силом у срце утиснути већ само тако, ако си кукавица. Ти треба да си Српкиња, па ма била у Кинеској, треба да љубиш само оно, што је српско, јер ће само онда Српство сретно бити. Буди, селе, оно, за чега си створена: буди Српкиња срцем и телом, па да видиш, какви ће нам дани синути!

Покажи брату Србину, да си свесна свог позива, да имаш више народног поноса, нег он, јер је и његов срп. понос негде далеко. Сети се, селе, да ти ово говори твоја сестра, која је српске крви и имена, као и ти, ал којој је увек пред очима садање народно стање — па знајући све то, неће *никад* чардаш заиграти. Не играј ни ти селе, више ту безобразну, гадну игру, већ буди права Српкиња, те реци заједно са мном: *„Проклета да је свака она Српкиња, која од сад чардаш заигра!“*...

Једна Српкиња.

Реч две. са XIII. учитељске скупштине

одржане 6. 7. и 8. августа у Београду.

(Свршетак.)

У последње време насрнуло се на част учитеља. Тражиле се и мање прилике, да га и апсити могу, а то је рђава појава. Затварати но личне освете учитеља, чији тежак положај треба помагати, неоправдано је а углед у интересу своме и свога народа чувати, потребно је сваком.

Друштвена тековина ове је године приметно расла, јер по извештају за ову годину, било је највише уписаних и добротвора, утемељача, почасних чланова и других пријатеља. Капитал би износио у свему 78.991·65 динара.

На извештај овај било је мањих приговора, те је благајнику скупштина за ову годину дала разрешницу.

На дневном реду истакнута расправа: „Шта може учитељ сам учинити, за наставна средства“, расправљена је врло похвално, што је расправљачу сва скупштина признала. Расправа ова штампаће се у „Учитељу“ а сигурно и у ком нашем школском листу, јер је достојна да се и на овој страни чује. Ово велим за то, што је расправљач дуже година био у Ческој, и тамо много што видио и рад да и у нас од тога што и у наше школе пресади. Расправа је велика.

Разуме се, да је било дебате о њој и како да се прими, те ћу само напоменути то, да је и сам расправљач желео, да се дебатује, препоручујући, да се дебата подели у главном у ова четири питања: 1. „Шта сами учитељи могу да учине за прикупљање наставних средстава? 2 Да ли школски одбор, овакав какав је данас, допринети може прибирању наставних средстава, или га треба другим заменити 3. Треба ли основним школама установа кабинета? 4. Требају ли јој музеји и како би се што пре до истих дошло?“

После овога изабран је одбор и он је донео своје повољне резолуције, а извештачу досуђена награда од 150 динара

Као важније на овој скупштини требао би да се претресе нацрт друштвених правила. Изабрани одбор поделио се у већину, која је хтела одма да се предузме рад, и на мањину, која је према краткоћи времена била противна, да се нацрт на овој скупштини претреса. Гласањем већина је пала и овај је нацрт пао са дневног реда, истакнут као први и једини рад XIV. учит. скупштине.

И мањина и већина поднели су своје ваљане доказе и назоре, који су их руководили да заузму своја становишта, али и ове исвештаје није ми могуће донети овде, пошто би више простора заузели.

Трећег дана до подне као и сваке године одржан је на гробу Јована Гавриловића у палилулској цркви, где су двојица учитеља у говору своме дали израза поштовања према овом покојнику.

После подне тога дана, на шестом састанку читан је извештај о раду главнога одбора, где је пало ваљаних примедаба а све у корист и напредак удружења.

Код бирања главног одбора, дошло је до више живости, али се ипак решило и изабрао се стари главни одбор, који је тако у сваком погледу унапредио друштвене интересе.

Место за држање XIV. учитељске скупштине одређено је у Крушевцу. На самом пак скупу овом приметиле се врлине неке, које се и овде јавно истаћи требају. Скупштина је одбила припомоћ матери једне пок. учитељице. Одма после подне написале су учитељице представку и молиле поново скупштину, па и успеле у својој молби. Један је друг оболео опасно у Београду, а другови му дознавши за то, молили су скупштину да му се брза новчана помоћ пошље, што је одма и учињено.

За похвалу је, што је наредних дана 9. и 10. овог месеца био курс у Топчидеру за пчеларство, воћарство и виноградарство, те је јагма била за уписивања, тако да су у три велике групе подељени.

За сараднике опсерваторијума такође се велики број учитеља уписао. На скупштини је био врло велики број учитеља и увек су присуствовали расправама. Брзојавних честитака такође је врло много било, што је и опет знак, да је и на дому још много ваљаних учитеља остало, којима може бити није могуће на скупштину доћи. Посета многобројних гостију такође је велика била, што је знак да учитељство има велики број својих пријатеља, те да се одобрава и поштује њихов рад У колу су учитеља и професори, лечници, свештеници и ђакони и многи други просветни радници. За похвалу је достојанство и рад целе скупштине. Ово је укратко рад ове скупштине која се 6. 7. и 8. августа у Београду одржала.

—ић

Вести из места и са стране.

Школе у Црној Гори — Стање школства у маленој српској држави Црној Гори види се у следећем: основних школа има 34, у којима раде 64 учитељске снаге. Деце за школу способне било је око 3500. На Цетињу је основана 1885. године реална гимназија, која има четири разреда са 8 професора и 80 ученика, од којих се њих 30 издржавају о државном трошку. Такође на Цетињу постоји и богословска-учитељска школа, установљена 1870, г., у коју ступају ученици по свршетку IV. гимназијалног разреда. Учење у њој траје три године На овом заводу делају шест професора, а има 15 ученика. Такође постоји на Цетињу и виша девојачка школа, коју је установила руска царица 1896. године, а стоји под покровитељством црногорске кнегиње; сем управнице завода делају на њему три учитељице и четири учитеља. Ученица је било 50, од којих 20 издржавају се на државни трошак. Учевни течај траје осам година. — Над основним школама постављен је гл. школски надзорник, који седи на Цетињу. — Мухамеданских школа има у Бару, Подгорици, Улцињу, Никшићима и у Спужу.

Дарови цркви. Пишу нам из *Новог Сентивана*: „Није ми намера, да описујем ток наше црквене славе о вел Госпојини, која заиста у овом месту може служити за образац свој околини, јер становништву Новог св. Ивана није стало да се части, него има у виду прави значај црквених слава, да том приликом у братском састанку, сваки по своме могућству принесе дарак на своју цркву, како би тиме могла и даље битисати у овим јадним приликама, а добро знајући, да је сама себи остављена, па ако свој неће помоћи, туђин зацело не. Као сваке године, тако и ове поред лепог броја гостију са стране, беше и прилога на св. цркву тако, да је 60 фор. било чиста прихода, на чему можемо потпуно задовољни бити. Но поред тога нађоше се добротвори ове цркве, који увиђајући лоше стање њено притекоше јој својом дарежљивом десницом у помоћ да је украсе, подигну, а својој души мелема нађу. Један од тих добротвора украси цркву са две лепе престоне иконе и то иконом св. Јована и св. Николе у вредности од 40 фор. други *Јован Николић*, овдашњи учитељ, који тако исто дароваше две иконе и то икону Исуса Христа и мајке божије у вредности од 36 фор. трећи *Ђура Николић парох*, који је св. цркви три топа (прангије) поклонио. Нека је овом приликом свима дароваоцима изречена топла хвала.“

Женски клуб. У Паризу су женске по енглеском примеру основале женски клуб под именом *Ladies Club*. Клуб има удобно намештену палату на два ката, у којој могу женске за годишњу таксу од 60 франака да проводе по цео дан до 10 сах. у вече. У вече пак мора свако да иде кући, а да оне комотније од њих не би морале да иду далеко, узели су заједнички под кирију суседну кућу и удесили је за становање клубских чланица. Клубски штатути врло су строги, а најглавније је то у њима, да у клуб мушки не сме крочити; да се хазардне игре не смеју играти и т. д. Париске госпође журе се, да се у клуб упишу.

Ужасна и скупа шала. У једном железничком вагону на прузи *Севиља-Кордова* налазило се једно весело друштво. — Један млади болнички асистент носио је уза се једну мртвачку лубању и друштво је бацало из руке у руку правећи о њој разне шале. На један пут паде на памет једном ђаку несрећна мисао, да том лубањом заплаши путнике у суседном купеу. Одмах утврдише лубању на један штап, намакоше један чаршав, и принесоше је к прозору суседног купеа Путници су у том купеу за цело спавали, пошто је била ноћ, јер тек онда пошто су лубањом куцнули у прозор, чуо се ужасан крик, после кога је настала дубока тишина. Проузроковачи „шале“ нису ни слутили, какво је дејство имала лубања, која се на један пут појавила на прозору у тамној ноћи. Кад су стигли у Кордову видели су ужасну слику. Од њих троје путника једна дама нађена је мртва, једна старија жена у грчевима, док међу тим један постар човек беше полудео. Проузроковачи те „шале“ пријавили су се сами суду и сад очекују своју казну.

Разбојници на железници. Између Париза и Верзона, док је железнички влак пролазио кроз тунел напали су два разбојника у засебном купеу главара железнице свезали га и отели му 50.000 франака. Пре него што је влак стигао у Верзон оба разбојника су скочила из влака, од којих је један тешко други лако рањен.

Кратке вести. У личком протопрезвитерату горњокарловачке дијецезе има 56.517 српских душа. — Хрватско ђачко тамбурашко друштво, које је овог лета по Русији држало концерте, напале су руске новине пребацивајући им, да се ките туђим перјем, и што је српске песме свирало под именом „хрватских песама.“

— У прошлу среду је одржана у великој школи у Београду свештеничка скупштина, на којој беше свештеника из свију крајева Србије. — Чивути у Аргентинији, да би овековечили име барона Хирша, закључише на једном састанку, да сваком првенцу до годишњице Хиршове смрти даду име Мозеш Хирш.

Трговина.

Нови Сад, 26. авг. Пшеница прве каквоће 6 ф. 50—— н. Пшеница средња 6 фор. 20–30 нов. Пшеница лакша роба 6 фор. ——— новч. Наполица 5 ф. 70—80 н. Јечам 4 ф. 30—40 нов. до — н. Зоб 4 ф. 70—80 н. Кукуруз у зрну 3 ф. 20—30 нов. Маст 52 фор. Сланина сува 52 ф, дебела паљена 52 фор. Све од 100 килограма..

Најновије вести.

Бацковић убијен. Из Београда јављају, да је црногорски емигрант *Марко Бацковић*, који је писао ону познату пасквилу против Црне Горе и господара јој, у рудничком округу од непознатих руку убијен Пошто је убиство хајдучарима учињено, држи се, да су то Црногорци из освете учинили.

Општински избори у Бугарској испали су врло повољно по данашњу владу.

Отпуштени краљевски ађутант Ћирић по последњим вестима није нестао, већ је добио кућевни затвор и води се против њега и многих других потајна истрага.

ПРИПОСЛАНО.*)

У Земунском „Новом Времену“ изишао је под насловом „Воштани парастос“ допис од 15. августа т. г. од безименог писца у ком се наводи како је један савестан извршитељ опоруке своје добротворке приредио јој парастос и поднео суду рачун од 424 фор. 80 нов. за употребљене свеће тврдећ да је тај рачун претеран јер да је при парастосу било само 30—40 душа.

Пошто се овај допис по нарави ствари мене тицао, то сам ја 17. августа т. г. поднео уредништву Новог Времена своју изјаву да ју уврсти у свој лист а властник тог листа обећао је то учинити али се касније предомислио те ми моју изјаву повратио велећ да ју неможе уврстити у свој лист јер да је писана оштрим тоном.

Зато молим ово уредништво да изволи ово моје „Припослано“ у свој цењени лист истини за љубав уврстити а на допис безименог писца изјавити ми је следеће:

Тврдња безименог писца да је при парастосу било само 30—40 душа, јест пресна лаж, јер је црква била пуна света, што може публика при парастосу присуствована посведочити а јавно је мнење да није у Земуну још било толико света и тако велика парастоса као што је био покојничин.

У оваком случају не може се напред знати колика ће количина свећа потребна бити, јер то зависи од тога колики ће број душа бити.

Након свршена парастоса поднео ми је лецидер свој рачун ради исплате његовог потраживања а ја сам га поднео суду с молбом да се наследници покојничини о том рачуну саслушају јер не зависи само од мене одобрење рачуна, него од суда и наследника, а за истинитост рачуна одговара веровник.

Кад би та процедура глупавом писцу позната била, то би он ваљда о ствари друкчије судио.

Изгледа као да је непознатоме писцу жао што није он извршитељ опоруке именован, но ту му моје сузе непомогоше јер се требао тог поверења достојним учинити.

Оволико безименом писцу за утјеху који би требао својим именом на јавност изићи ако не жели остати клеветником и кукавицом у очима јавног мнења.

Извршитељ опоруке.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво „Заставе“ ни у ком погледу. Уред.

Огласи.

Шпецерајска и деликатеса трговина
СВЕТОЛИКА Ј. ЂУРИШИЋА
У РУМИ

потребује ваљана и способна помоћника, који српски, немачки и мађарски говори имају првенство. Потребује и једног шегрта. Ступити могу одма. 459 1—3

Будимпешта. Будимпешта.

ЖЕНСКИ ИНТЕРНАТ
ЗА КЋЕРИ ВИШИХ СТАЛЕЖА
Fabrikengasse 3., II. St.

Овај завод, који има концесију од високог министарства, хармонијски образује младе девојке у душевном и практичном погледу. Наставници су прве снаге. У кући је Мађарица, Францускиња, Енглескиња, Немица. Посматрање друштвених облика. Изврсна нега и брижљиво старање. Панзионат има леп положај. Спаваће собе и одаје за становање добро се ветре. Питомице се примају биле ма у ком добу и то у ограниченом броју. *Почетак школске године 10. септембра.* Извештај и проспект даје

Direktion
Fabrikengasse Nr. 3. II. Stock.

435 4—10

СТЕЧАЈ.

Усљед оставке г. Јована Хаџића овим се ради сталног попуњења учитељског места на овдашњој вероисповедној школи расписује стечај.

Годишња је плата учитељу 400 фор. или 800 круна, у име држања пофторне школе 40 фор., у име школ послужитеља 24 фор., за рибање школе 10 фор., за писаћи прибор 15 фор., даље 4 ланца ораће земље на коју учитељ плаћа порез, слободан стан са 3 собе, 2 кујне, јеловником, шталом шупом и баштом од 100□; сламе за огрев колико потребно буде и 1 фор. од сваког укопа где буде позван.

Изабрани учитељ имаће све школском уредбом прописане предмете предавати у оним разредима које му шк. одбор буде доделијо.

Осим тога у дужности ће му спадати, при сваком богослужењу у цркви појати, децу црквпојању обучавати, уз часни пост средом и петком на јутрењу и преждеосвећењу долазити, у црк. школским седницама перо водити и црк. шкоске рачуне склапати!

У обзир ће се узети само они учитељи који су учитељску школу у Сомбору свршили, и испит из мађ. јекика положили.

Рок стечају траје до 19. септебра (1. октобра) о. г.

Из седнице црк. школског одбора држаног у Срп. Арадцу 18. августа 1896.

Шаца Торњански, перовођа. 452 2—3 **Воин Цукић** председник.

Faeladási hirdetmény.

A volt szerbbánáti határörezredből alakult vagyonközség tulajdonát képező erdők B Ü. osztályának I. és II. vágássorozatában és D. üzemosztályában az 1895/96—1897/98 évek favágatási időszaka alatt üzemterv szerint kihasználható és értékesités alá kerülö mintegy 48 ezer méter hasábfa és 12 ezer méter dorongfa, összesen tehát mintegy 60 ezer méter tűzifa készletek tövön eladandók.

Az eddig megtartott két izbeni árverés sikertelensége miatt:

Ezen fakészletek értékesitése céljából a fehértemplomi m. kir. erdőgondnokság hivatalos helyiségében 1896 év szeptember hó 22 án d. e. 11 órakor szabad alku tárgyalás fog tartatni. Kikiálltási ára az 1 35 m. magasra rakott egy ürméter tűzifának m. p.

a.) a bükk és cser hasábfának 91 kr. o. é.

b.) a tölgy, szil és egyéb hasábfának 65 kr. o. é.

c.) bármely fanemből előállitott dorongfának 42 kr. o. é.

A szóbeli tárgyaláson résztveni óhajtók kötelesek a szóbeli tárgyalás megkezdése elött ötszász (500) forint bánatpénzt letenni.

Az 50 kros bélyeg jegygyel és 500 forint bánatpénzzel ellátott irásbeli ajánlatok a szóbeli tárgyalás megkezdése elött elfogadtatnak; ezen ajánlatokban az ürméterenként megajánlott ár betükkel és számokkal kiirandó ès azonfelöl beveendő ajánlattevőnek azon nyilatkozata, hogy ő az árveresi és szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti.

Ezen feltételek bár melyikének meg nem lelelő, a később beérkező a vagy utó ajánlatok elnem fogadtatnak.

Fehértemplom, 1896. évi szeptember hó 4-én. 457 1—1

Magyar királyi erdőgondnokság.

ЗА ВИНОГРАДАРЕ!

Имам на продају **40 хиљада** врло добро развијених

накаламљених лоза.

За подлогу ове лозе узимани су снажни американски прпољци од најбоље врсте Рипарије Порталис, а калами су од наших и страних најбољих лоза.

Ко узнаручује, нека изволи назначити: жели ли лозе за виноград или за башту?

Марко Поповић,
448 3—8 виноградар у Ср. Карловцима.

АНА БОЖИЋ
ГРАБОВЦИ (СРЕМ)

издаје своју **КУЋУ** под кирију у којој се налази: један дућан, две собе и кујна и остале побочне зграде. — Дућан се издаје са или без робе — на више година.
438 3—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
МОРИЦА ОФНЕРА
У НОВОМ САДУ

треба старијег помоћника који српски, мађарски и немачки говори. Акцептиран може бити само који се лично представи (без накнаде путних трошкова.) Који су на овдашњем плацу сервирали, имају првенство. 450 2—3

Трговина шпецерија стакла и порцелана
СТЕВАНА С. ДРОБЦА
У ШИДУ

потребује једног помоћника и то да је 20—25 год. стар, исти мора српски и немачки говорити, једноставном књиговодству вичан као и горе наведеним струкама добро верзират бити.
447 3—3

ПРЕПОРУЧУЈЕ и ШАЉЕ НА ЗАХТЕВ
СВОЈ ИЛУСТРОВАНИ ЦИЈЕНИК СЛЕДЕЋЕ РОБЕ:

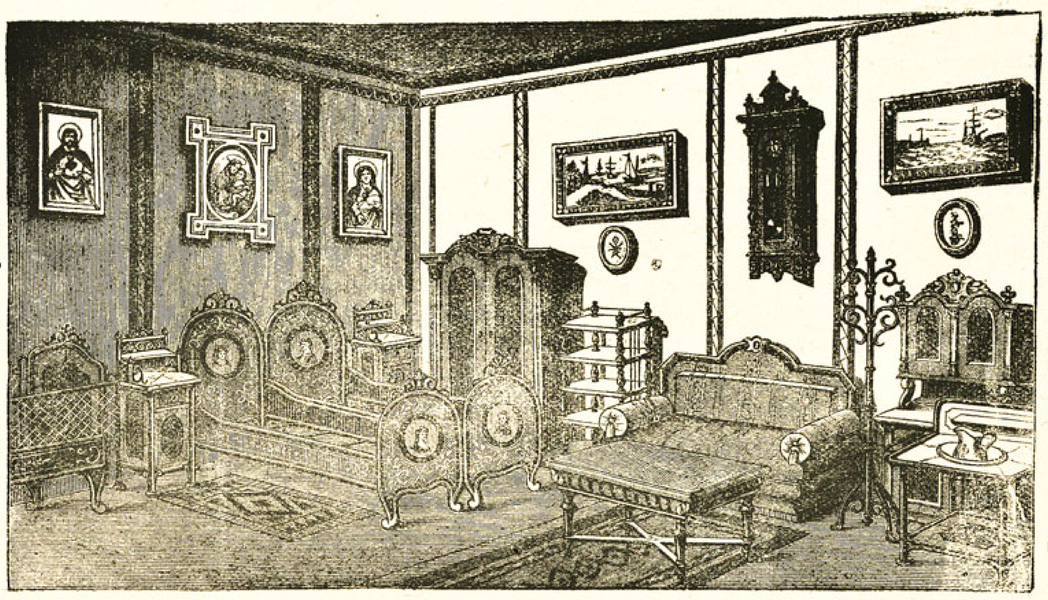

ПЕТАР НИКОЛИЋ
Загреб
УЛИЦА БР. 7.
I. КАТ.

ПОКУЋСТВА:
(Möbel)
дрвеног, гвозденог и тапетираног, фотеља, столица и канабета.

ЈЕДАЛА
од кина-сребра које је правим сребром посребрено.

СЛИКА:
српски народни и историјски. Светих икона, кандила, крстова и целивајућих икона за цркву.

ОГЛЕДАЛА
у позлаћеним и дрвеним оквирима.

Сатови за зид и будника.
ЏЕПНИ САТОВА:
златни, сребрни и од Туле за господу и госпође.
Златни и сребрни ланаца за господу и госпође.
КОЛИЦА ЗА ДЕЦУ.
Шивећи стројева
систем Сингер, Хове, Велер и Вилсон и најновије са о круглим чунком (Ringsshiff).

РОБА ЈЕ БИРАНА ПРВЕ И НАЈВОЉЕ ВРСТЕ
уз гаранцију
ЦИЈЕНА УМЈЕРЕНА И СТАЛНА.
РОБА СЕ ДАЈЕ ЗА ГОТОВ НОВАЦ
И МЈЕСЕЧНУ ОДПЛАТУ.
Ценике прорачуне шаље бадава и франко.

18 41—

ПЕТАР НИКОЛИЋ, Загреб.

МАНУФАКТУРНА РАДЊА
ДИМИТРИЈА А. ЈОВАНОВИЋА
У БЕЛОЈ ЦРКВИ

потребује једног старијег помоћника а доброг продавца за горњу радњу, који може одма или за 14 дана ступити. 458 1—2

Помодна, галантеријска, нирнбершке, кратке и беле робе трговина
ЈОВАНА БУДИМИРА
у Новом Саду „код руже“

потребује добра помоћника. — Ступање одма. 460 1—3

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
ПАЈЕ МИЉКОВИЋА
У КАМЕНИЦИ

потребује једног помоћника који српским и немачким језиком влада. Ступити може за 14 дана. 451 2—2

МАЛИ ОГЛАСИ.

За „мале огласе“ стаје свака ситна реч **један** новчић, а свака крупна **два** новчића. За оне мале огласе, где је назначена адреса, плаћа се сваки пут 30 новч. за жиг, а где нема назначене адресе **не плаћа се ништа за жиг**. Усмене обавештаје даје администрација **бесплатно**, а код писмених упита треба приложити поштанску марку за одговор.

Млад гостионичар у једном месту у Банату, Србин, 25 година стар, ожењен, без деце, говори више језика, нуди се за крчмара у каквој гостионици или великом бирту, да точи под рачун Писма ваља слати администрацији овог листа под шифром „Гостионичар.“
0·440 4—5

Ако би се нашло милостиво добро срце, да би узели једно женско дете под своје у деветој години, чисто, здраво, разумно, које је два разреда српске школе полазило, добрим успјехом свршило, нека се обрате на администрацију овог листа.
0·461 1—3

ПУТ ЗА ЦЕТИЊЕ
ОД ФИЈУМЕ-КОТОРА-ЦЕТИЊА
и обратно.

Приликом посете Њег. Величанства краља Србије Александра на Цетињу, приређујем 5. (17.) септембра један велики друштвени пут Србадије из свију крајева Српства за Цетиње и натраг.

Моје дугогодишње искуство даје ми средства, да ово предузеће изведем на опште задовољство пошт. путника, тога ради сам и споразум постигао са паробродским друштвом „Лојда“, које ће ми ставити два највећа пароброда на расположење, чија ће лепота и удобност изненадити гг. путнике.

Исто тако споразумео сам се и са прославним одбором на Цетињу, који је према нашем међусобном споразуму примио старање за све потребе мојих путника за време њиховог бављења на Цетињу.

Пут овај трајаће седам дана, а полазак је из Фијуме 5. (17.) септембра према доле означеном плану.

План путовања.

Пароброд полази	Дан поласка	Сати пре подне	Сати после подне	Пароброд долази	Дан доласка	Сати пре подне	Сати после подне
Из Фијуме . .	5. (17.) септ.	10		У Котору . .	6. (18.) септ.	11½	
Из Котора . .	6. (18.) септ.		1	У Цетињу . .	6. (18.) септ.		7
Из Цетиња . .	9. (21.) септ.		3	У Котор . . .	9. (21.) септ.		8
Из Котора . .	10. (22.) септ.	1		У Фијуму . .	11. (23.) септ.	6	

Из Котора за Цетиње и обратно ићи ће се на колима, т. ј. I. и II. класа и стављам на расположење господе путника ако буду желели за ови 7 дана Бар и Улцињ посетити без разлике подвоза.

За цело време докле овај пут по изложеном плану траје, гг. путници немају се за своје потребе бринути, јер ја сам се за све постарао, као: за пренос пртљага с пароброда у Котор-Цетиње и обратно. За преноћиште на пароброду гг. путници I. и II. кл. имаће обележени кревет за цело време, докле пут траје, које неће бити принуђени мењати ни у ком случају, а такође имаће осигурана преноћишта и на Цетињу. За храну путника на пароброду увешћу француску и српску кујну, а сваком путнику следоваће доручак, ручак и вечера, без пића, тако, да путници I. класе добију и јело исте, а путници II. и III. класе добијаће јело II. класе.

Поред свега напред изложеног нисам изоставио прибавити пошт. путницима брзе и тачне услуге, тога ради ангажовао сам велики број служитеља, који ће пошт. путницима за сваки њихов захтев, на услузи бити. Моја трговачка спрема и велико искуство у овом предузећу, дала су ми средства, да пошт. путницима поред тако велике услуге, у послузи, храни, стану и подвозу, пружим и врло ниску цену, и тиме дадем могућности свакоме Србину и Српкињи, као и свакоме пријатељу Славенства, да овој сјајној прослави присутан буде.

Цене су следеће:

65 форината за — — — — — I. класу
50 форината за — — — — — II. класу
28 форината за — — — — — III. класу

Уз пријаву треба положити 20% у име капаре, а остатак положиће се доле потписаном у Фијуму најдаље до 4. (16.) септембра при пријему подвозне билете, као и припадајуће му бонове за кревет, храну, каруце, пренос пртљага (који услед тешког преноса несме бити велики) и конака у Цетињу.

Пријавити се може најдаље до 27. августа (8. септ.), с тога што до истог дана морам прославном одбору на Цетињу дати извешће ради станова, доцније пријављеним не могу јамчити за станове тамо. Пријаве као и новац ваља слати на адресу **Lazar L. Dimitrievits Fiume**, а може се претплатити и новац положити и код г. Ђорђа Ивковића штампара у Новом Саду.

Само онај ко се пријави до означеног дана и положи 20% на име капаре, уврстиће се у списак путника. Пријаве без капаре неће се у обзир узимати.

Сматрам за излишно, да се на друге начине пошт. публици препоручујем, јер мислим да мој програм пута, као и моја тврда воља за тијем, довољне су гаранције, да ће пошт. путници овај пут у највећем задовољству провести.

Препоручујем се пошт. публици за многобројни одзив.

ФИЈУМА, 8. (20.) јула 1896. С поштовањем

346 12—12 **Лазар Л. Димитријевић.**

Стовариште енглеских и бринских штофова.

Ново отворена кројачка радња

У Панчеву на малој пијаци до кључа

П. Н.

У пуној сам нади, да ће ме како овдашње, тако и са стране цењено грађанство са својим поручбинама почаствовати, те одселе од мене набављати

господско одело

Моја многогодишња пракса усавршена је, те за то смем са правом сваком јамчити, који код мене поручбени налог учини, да ће како по најновијем париском и бечком укусу и с врло ваљаном и особитом израдом и елегантном крају потпуно задовољан бити, тако, да ће у будуће све своје потребе од мене подмиривати — а не од странаца скупље и лошије.

Јесам са особитим поштовањем и стојим сваком на услузи

428 5—10 **Жива Бота,** кројач.

Најновији крој. — Цене најумереније.

Главни уредник: др. Емил Гаврила. Одговорни уредник: Ђока Ђорђевић. Штампарија Ђорђа Ивковића.